

Oslo, 05.02. 2018

Til: Statsminister Erna Solberg (postmottak@smk.dep.no)Fiskeriminister Per Sandberg (postmottak@nfd.dep.no)Kopi: Klima- og miljøminister Ola Elvestuen (postmottak@kld.dep.no)Miljødirektoratet (post@miljodir.no)

Forby bruk av giftige lakselusmidler i oppdrettsnæringen!

Naturvernforbundet ber Regjeringen om å totalforby bruken av de kitinhemmende lakselusmidlene teflubenzuron og diflubenzuron i oppdrettsnæringen.

Vi ber også om et totalforbud mot kombinasjonsbruk av stoffer som har dokumentert alvorlige, negative miljøkonsekvenser. Det dreier seg blant annet om kombinasjonsbruken av deltametrin og azametifos som har forårsaket stor, dokumentert dødelighet på hummer.

Vi har nå nok kunnskap om farlige virkninger av disse stoffene. Vi viser til naturmangfoldlovens aktsomhetsparagrafer §§4 – 12, som omfatter blant annet både langsiktig overlevelse for arter, kunnskapsgrunnlag, føre-var-hensyn og samlet belastning. Vi mener fortsatt giftbruk i oppdrettsnæringen er i direkte konflikt med disse sentrale elementene i naturmangfoldloven. Miljøbelastningen på fjordøkosystemer, villfisk, reker, hummer og andre arter er nå så omfattende at det er på høy tid at myndigheten forbyr disse giftstoffene.

Naturvernforbundet viser til helt ny forskning som avslører alarmerende dødelighet på strandreker ved tilsetning av selv ørsmå doser av lakselusmidler. Havforskningsinstituttets (HI) forsøk fra 2017 viser opptil 50 % dødelighet på strandreker som fikk tilsatt lakselusmiddelet teflubenzuron i føret¹. Mengden teflubenzuron var to prosent av en vanlig dose som gis til oppdrettsfisk. Forsøkene underbygger resultatene fra flere andre undersøkelser, som har vist betydelige skadevirkninger og relativt lang nedbrytningstid på de to kitinhemmende avlusingsmidlene teflubenzuron og diflubenzuron. HI konkluderer blant annet med at «når oppdrettsanlegg behandles med lusemidler spres lusemidlene bortover i strandsonen, og kan dermed nå skalldyrene som lever i området rundt oppdrettsanlegget». I HI sin nye undersøkelse i 2017 fikk strandrekene mikroskopiske doser av lakselusmiddelet teflubenzuron. Likevel døde halvparten av dem. Dette viser hvor drepende alvorlig

¹ <http://www.imr.no/hi/nyheter/2018/januar/lusemiddel-forte-til-dodelighet-hos-strandreker>

bruken av lakselusmidler i oppdrettsnæringen er for blant annet skalldannende arter i våre fjordøkosystemer.

50 % dødelighet for en art er veldig mye, og her kan det skjule seg svært alvorlige mørketall blant andre arter i våre fjorder, der svært mange av dem er skalldannende. I tillegg dokumenterte forskerne effekter på genene til reke som overlevde, noe som betyr at arter i naturen kan påvirkes negativt selv om vi ikke ser det som ytre skader på dyrene. Dette er svært alarmerende.

Bakgrunn

Tidligere undersøkelser har vist samme effekt på hummeryngel og det er dokumentert høye giftkonsentrasjoner av lusemidler i villfisk, krepsdyr og bunnsedimenter i nærheten av behandlingssted.

Allerede i 1999 advarte daværende Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) mot bruk av stoffene teflubenzuron og diflubenzuron. Fram til 2008 var de lite i bruk i oppdrettsnæringen fordi andre lusemidler ble benyttet. Etter hvert utviklet lakselusa motstandsdyktighet (resistens) mot flere av de andre lusemidlene, og da eskalerte bruken av avlusingsmidlene teflubenzuron og diflubenzuron.

Det var allerede i 2011 avdekket at disse to lakselusmidlene er lite nedbrytbare i sedimenter og at de er giftige for krepsdyr. I takt med voldsom økning i bruken av dem, avdekket nye undersøkelser i 2013 enda høyere konsentrasjoner i villfisk, krepsdyr, sedimenter og bunnfauna enn det som hadde blitt påvist i 2011².

I undersøkelsen i 2013 ble det gjort forsøk med effekter på hummeryngel, som viste både dødelighet og alvorlige senskader. Prøver av børstemark på bunnen nær et oppdrettsanlegg viste høye nivåer av lusemiddel hele åtte måneder etter avsluttet behandling. Begge de mye brukte avlusingsmidlene teflubenzuron og diflubenzuron virker slik at skalldyr ikke får skiftet skall fordi midlene hindrer dannelsen av det stoffet kitin. Dette fører til at lakselusa dør. Men fordi giftstoffene slippes ut i sjøen, går de ut i våre fjordøkosystemer og blir tilgjengelige for alle andre arter i havet. Rekefiskere har lenge påpekt at reker skades og forsvinner i områder inntil fiskeoppdrettsanlegg. Samtidig er disse artene mat for mange andre arter, blant annet reker og fisk som benytter fjordene som gyte- og oppvekstområder. I tillegg spiser en rekke sjøfugler skalldyr og reker. Øker dødeligheten av skalldannende arter blir det mindre mat på de artene som har disse som sin hovedføde. I tillegg kan gift også akkumuleres i økosystemet.

Også en kombinasjonsbruk av stoffene deltametrin og azametifos er benyttet av oppdrettsnæringen, og det førte blant annet til stor hummerdød på Vestlandet i 2016.

² http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/Old-klif/2013/Januar_2013/Lakselusmidler_kan_gi_alvorlige_miljoeffekter/

Luseproduksjon og giftbruk ute av kontroll

Oppdrettsnæringen har hatt eskalerende problemer med produksjon av lakselus i mange år, og bruken av farlige avlusingsmidler har eksplodert de siste fem-seks årene. I 2016 ble det brukt over 4 tonn teflubenzuron og nesten 5 tonn diflubenzuron i oppdrettsnæringen. Selv om det i 2017 har vært en nedgang er fremdeles mengden som brukes meget stor. Og selv om det er innført nye regler, blant annet behandlingsavstand på 1000 m til rekefelt og minst 6 måneder mellom behandling samme sted, så er dette langt fra tilstrekkelig. Så lenge giftstoffene tømmes rett i sjøen, vil restriksjonene ikke hindre miljøskader på andre arter. Giftstoffer er ifølge Miljødirektoratet registrert opp mot 4,5 km unna behandlingssted og påvist i økosystemet mer enn 8 måneder etter bruk³.

Naturvernforbundet har lenge påpekt at det er uansvarlig å slippe disse giftstoffene rett ut i fjorden. Nå er alvorlige skadevirkninger enda tydeligere avdekket. Samtidig vet vi at luseproblemet er alvorlig. Fiskeriministeren har også nylig åpnet for enda mer kapasitetsøkning i oppdrettsnæringen, noe som bare vil forsterke luseproblemet ytterligere. Vi mener Regjeringen nå må ta inn over seg at våre fjorder skal forvaltes på en helhetlig og økosystembasert måte. Oppdrettsnæringen utøver et alt for stort press på økosystemer og artsmangfoldet. Næringen opptrer i strid med Naturmangfoldlovens aktsomhetskrav (§§ 4-12) og har også unndratt seg ansvaret knyttet til vannforskriften, slik at de kan påvirke vannforekomstene negativt på måter som ingen andre næringsaktører får lov til.

Ville laksefisker har i mange år slitt voldsomt på stadig større deler av kysten på grunn av et eskalerende lusepress skapt av oppdrettsnæringen. Når giften i avlusningsmidlene som brukes i tillegg kan drepe og desimere bestandene av kreps-, reker og skalldyr i fjordene våre så må myndighetene ta ansvar. Oppdrettsnæringen selv har alltid påstått at lusemidlene ikke skader andre arter og at de har kontroll på lusa. Nå er disse påstandene nok en gang kraftig tilbakevist av forskningen. Derfor må Regjeringen ta ansvar for problemene og stanse denne forurensningen som norsk fiskeoppdrett påføre våre fjordøkosystemer og livet der.

Naturvernforbundet ber derfor Regjeringen om å totalforby de kitinhemmende lakselusmidlene teflubenzuron og diflubenzuron. Vi ber også om et forbud mot kombinasjonsbruk av andre stoffer som har dokumentert alvorlige, negative miljøkonsekvenser, blant annet kombinasjonsbruken av deltametrin og azametifos, som har forårsaket stor, dokumentert dødelighet på hummer.

Mvh

Naturvernforbundet

Silje Lundberg

Leder

Arnodd Håpnes

Fagleder naturmangfold

³ <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2015/Juli-2015/Lakselusmidler-sprer-seg-i-fjordene/>